

Vormen van financiering in een nieuw cultuurbestel

Werkbijeenkomst Kunsten'92, TivoliVredenburg, Utrecht
Bastiaan Vinkenburg, Sectorleider Kunst & Cultuur, Berenschot
Aanscherpte cijfers over btw-verhoging

21 MEI 2024

© BERENSCHOT

Vormen van financiering in een nieuw cultuurbestel

Presentatie

- Ontwikkeling van financieringsmix van culturele sector sinds 2005
- Hoofdlijnenakkoord 2024 ten aanzien van cultuur
- Raad voor Cultuur over financiering vanaf 2029 in 'Toegang tot cultuur'

Discussies

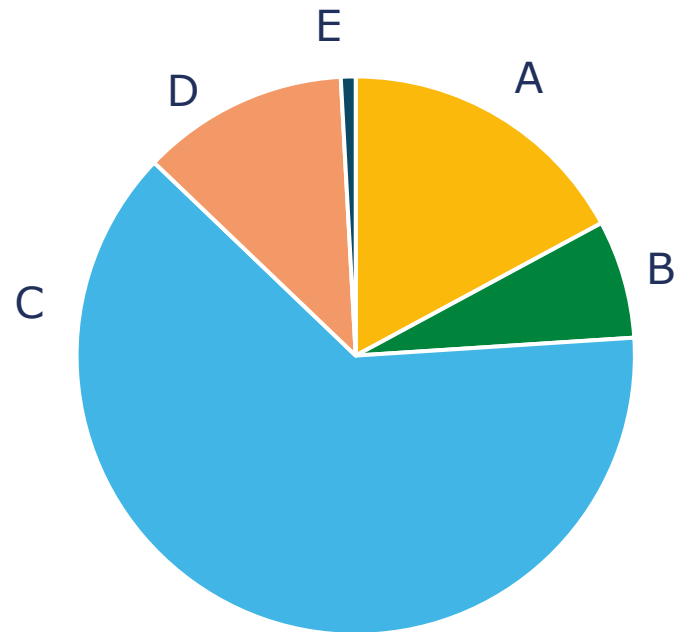
- Vorm: financiering van *inkomsten* en/of *vermogen*?
- Paradigma: subsidie als *basis*, *hefboom* of *steunpost*?
- Grondslag: *intrinsiek*, *instrumenteel* of *institutioneel*?

Handelingsperspectief

- Waar ligt potentie voor aanvullende financiering?
- Welke randvoorwaarden moeten worden ingevuld en door wie?

Vijf inkomstenstromen in de financieringsmix van cultuur

De '**taart**': de financieringsmix van de gesubsidieerde culturele sector (indicatief)

Voornaamste ingrediënt is subsidie (60 à 65%)

Hoe wordt de taart groter?

Berenschot onderscheidt vijf geldstromen voor de inkomsten van gesubsidieerde organisaties:

A) Publieksinkomsten

Cultuur als *consumptiegoed*: tickets, lesgelden, ...

B) Private bijdragen

Cultuur als *goed doel*: donaties, fondsen, loterijen, ...

C) Subsidies

Cultuur als *merit good*: overheidsbekostiging

D) Inkomsten uit nevenactiviteiten

Cultuur als *asset*: zaalverhuur, horeca, merchandise, ...

E) Inkomsten uit opdrachten

Cultuur als *dienst*: maatschappelijke opdrachtgevers

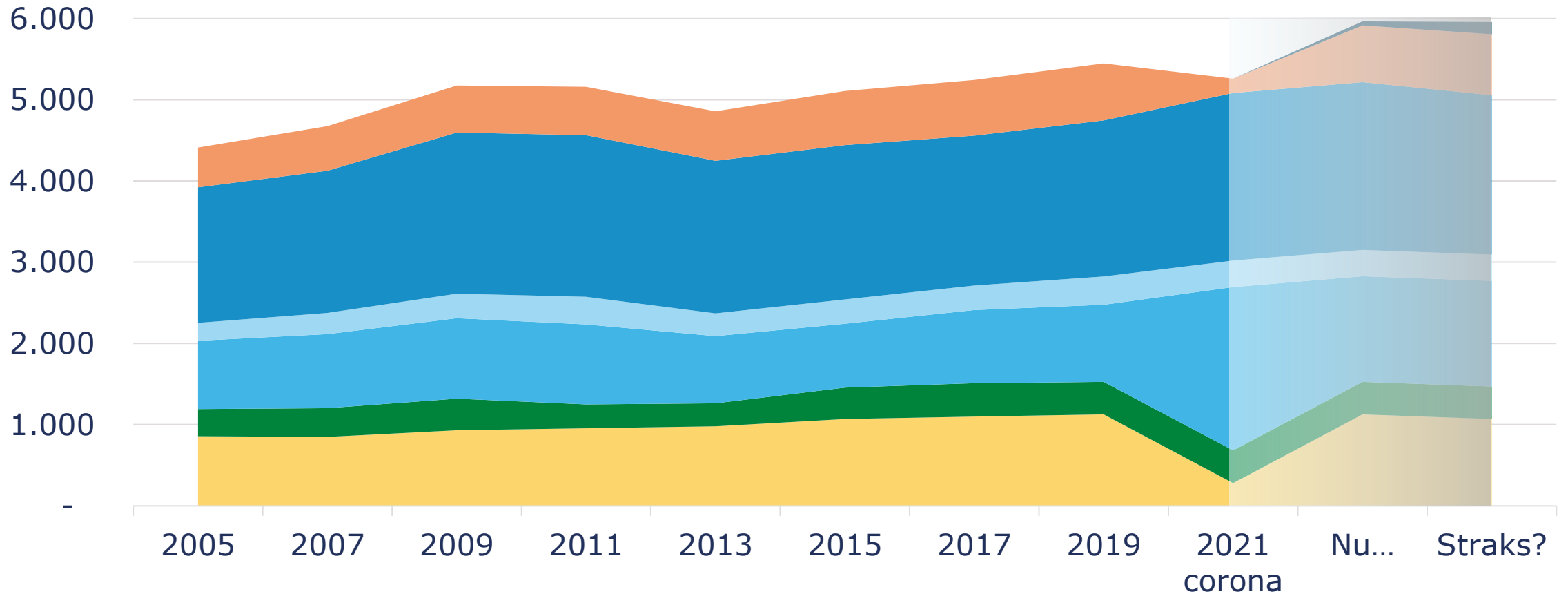
Indicatie van inkomsten van gesubsidieerde sector

Overheid	€ mln	Bron
Rijk	1.303	Begroting 2024 OCW artikel 14
<i>Waarvan</i>	<i>858</i>	<i>Subsidies</i>
	<i>445</i>	<i>Overig</i>
Provincies	325	CBS 2021
Gemeenten	2.061	CBS 2021
Opgeteld	3.689	<i>NB: 2021/2024</i>

Eigen inkomsten	€ mln	Bron
Publieks-inkomsten	> 1.000	<i>Geen recent onderzoek</i>
Overige inkomsten	> 700	<i>Geen recent onderzoek</i>
Opdrachten	< 50	<i>Onbekend</i>
Private bijdragen	401	Geven in Nederland 2020
Opgeteld	> 2.150	35-40%

Ontwikkeling van inkomsten van cultuur sinds 2005

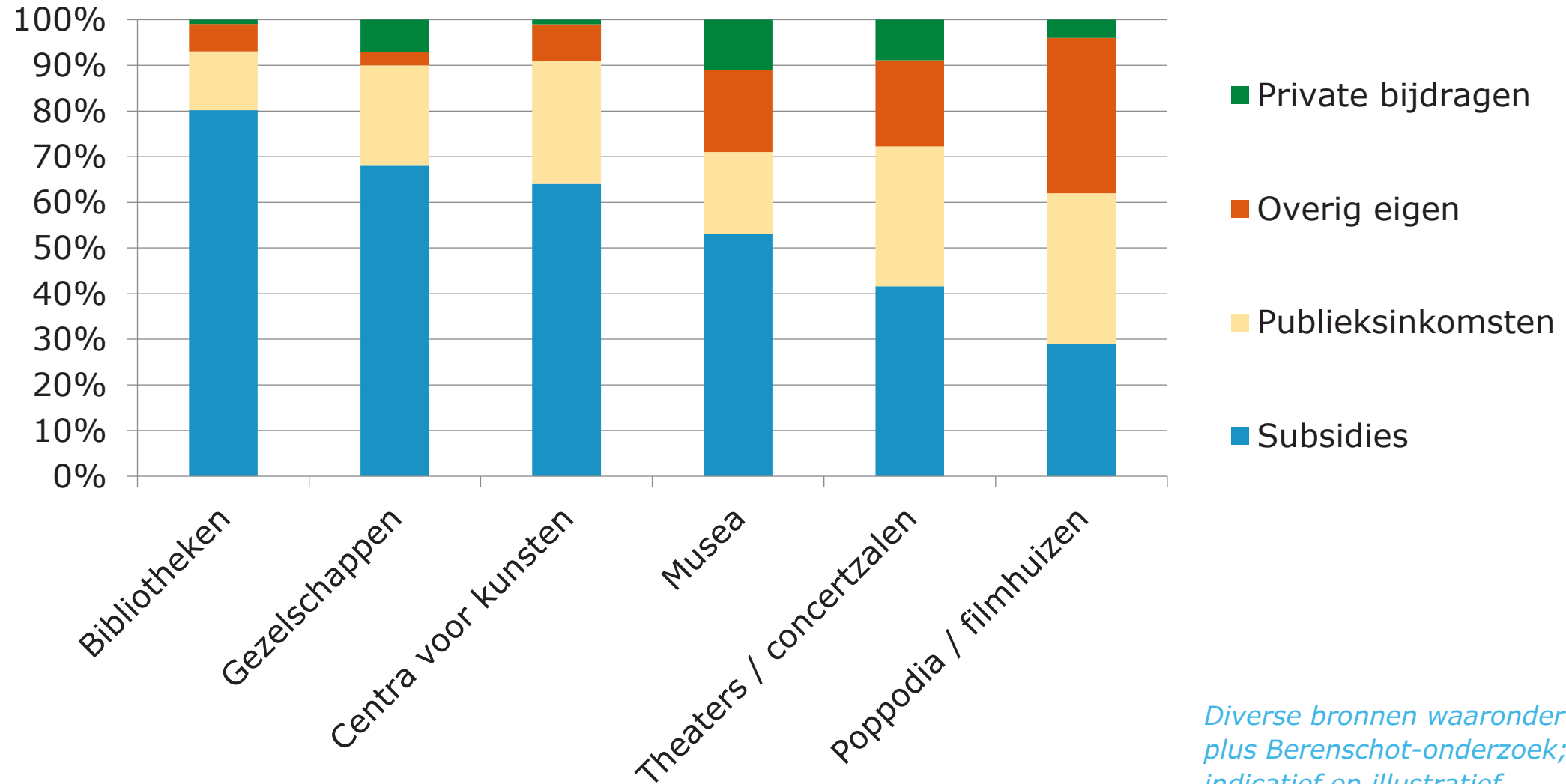
Inkomsten van de gesubsidieerde culturele sector naar bron (€ mio, indicatief)

Entreegelden (A) Privaat (B) Rijk (C) Provincies (C) Gemeenten (C) Neven (D) Opdracht (E)

Diverse bronnen waaronder CBS plus Berenschot-onderzoek; afbakening variëren

Verhouding van inkomstenbronnen per type instelling

*Diverse bronnen waaronder CBS
plus Berenschot-onderzoek;
indicatief en illustratief*

Hoofdlijnenakkoord over cultuur: geen hoop, lef of trots

Wat staat er wel in?

- Afschaffing verlaagd BTW tarief voor culturele goederen en diensten (punt 55, € 953 mln)
- Generieke taakstelling subsidies (punt 40, € 1 miljard over gehele rijksbegroting)
- Overheveling specifieke uitkeringen (SPUK's) naar gemeente- en provinciefonds met 10% budgetkorting (punt 29, € 638 mln)
- Hervorming NPO (punt 42, € 100 mln)
- Verhoging kansspelbelasting (punt 56, € 202 mln)
- Beperking giftenaftrek (punt 59, € 250 mln)
- De beschikbaarheid van talent, versterking van de kenniseconomie, innovatie en (digitale) infrastructuur krijgen prioriteit.

Wat staat er (o.a.) niet in?

- Visie op cultuur en de waarde daarvan
- Kunst, erfgoed of creatieve industrie
- Directe bezuiniging op kunst & cultuur
- Extra middelen voor spreiding of versterking
- Versterking van gemeente- en provinciefonds
- 'Cultuur' wordt alleen genoemd in relatie tot vissers en boeren met hun rol in het cultuurlandschap

Bron: Hoofdlijnenakkoord mei 2024 en budgettaire bijlage, waarnaar de punten verwijzen

BTW naar 21% voor culturele goederen en diensten

Omschrijving

Voor leveringen van specifieke culturele goederen of diensten geldt nu nog 9% als het verlaagde btw-tarief in plaats van 21%. Het gaat om levering van diverse goederen en toegang tot culturele en recreatieve diensten.

Specificatie van huidige verlaging

Batenderving voor rijk in 2024 € 1.088 mln ten laste van begroting OCW artikel 14.

Afschaffing verlaging / uitzonderingen

Niet: bioscopen (€ 35 mln) en dagrecreatie (€ 100 mln; kermissen, attractieparken en circussen). Dit levert **€ 953 mln** per 2026.

Post	Omzet € mln	BTW-derving
Podiumkunsten	1.333	160
Musea	700	84
Kunst en antiek	83	10
Boeken en drukwerk	1.533	184
Kranten en tijdschriften	2.458	295
Sportwedstrijden en accommodaties	1.825	219
<i>Bioscopen</i>	<i>292</i>	<i>35</i>
<i>Dagrecreatie</i>	<i>833</i>	<i>100</i>
Totaal	9.058	1.088

Bron: onderliggende stukken Kabinetsformatie, brief Ministerie van Financiën 15 april 2024

Raad voor Cultuur over financiering in een nieuw stelsel

Nieuwe manier van overheidsfinanciering

- Organisatiestructuur
 - *Taakverdeling en afstemming*
 - *Herziening van fondsenstructuur*
- Inrichting van stelsel aan instrumenten
 - *Functies i.p.v. disciplines*
 - *Regime voor landelijke instellingen*
 - *Variatie in vormen en instrumenten*
- Kijken en werken als overheden
 - *Breed kunst- en kwaliteitsbegrip*
 - *Procedures passend bij praktijken*
 - *Gevarieerde groep beoordelaars*
- Het veranderproces vormgeven
 - *Proeftuinen en pilots*
 - *Veld betrekken*
 - *Transitiemiddelen en hoger budget*

Componenten in nieuw financieringsstelsel

- Bovensectorale ondersteunende instellingen
- Instrumenten van landelijk rijkscultuurfonds
 - **Enkele organisaties in nationale portefeuille**
 - *Unieke spelers met vaste waarden*
 - *Langere subsidieduur / Accreditatie en visitatie*
 - *Extra (keten)verantwoordelijkheid*
 - **Instrumenten toegespitst op functies**
 - *Voor kernfuncties: dekking exploitatiekosten*
 - *Voor specifieke functies: meerjarige suppletie*
 - *Voor projecten of programma's: regelingen*
- Instrumenten van de Provinciale en Caribische afdelingen van rijkscultuurfonds

Vormen van financiering: inkomsten en/of vermogen

Inkomsten (*geefgeld*)

- A) Publieksinkomsten
- B) Private bijdragen
- C) Subsidies
- D) Inkomsten uit nevenactiviteiten
- E) Inkomsten uit opdrachten

- Als baten op winst- en verliesrekening
- Beschikbaar en besteedbaar aan lasten
- Mogen geheel worden uitgegeven

Vermogen (*leengeld*)

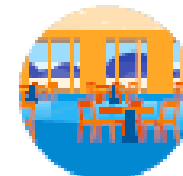
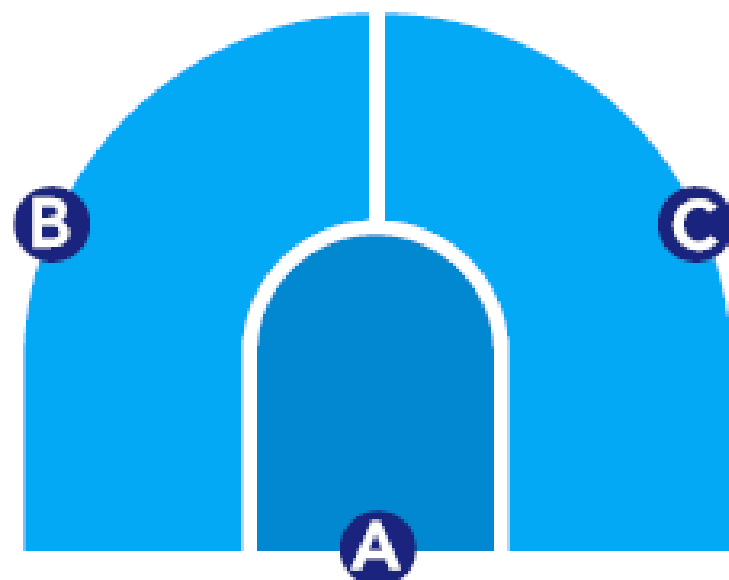
- X) Leningen
- Y) Garanties
- Z) Revolverende fondsen

- Als activa / vreemd vermogen op de balans
- Beschikbaar voor investeringen die renderen
- Moeten op enig moment terugvloeien

Iglo-model: analyse van culturele bedrijfsvoering

B. Subsidiabele culturele en maatschappelijke activiteiten

Deels gedekt door eigen inkomsten, deels gesubsidieerd

C. Overige culturele en commerciële activiteiten

Geheel gedekt door eigen inkomsten en private financiering, zonder subsidie

A. Voorziening: huisvesting, infrastructuur en beheersorganisatie
(In principe) geheel gesubsidieerd op basis van meerjarige vaste lasten

Aanvliegroutes voor overheidsfinanciering van cultuur

Subsidie als basis

- Kosten van basisvoorziening
- Dekking van vaste lasten
- Instandhouding infrastructuur

Garanderen van waardecreatie

Bekostiging

Subsidie als steunpost

- Tekortfinanciering
- Steun voor specifieke groepen
- Aanvullend op private steun

Compenseren van marktfalen

Maatschappelijke
opdracht

Subsidie als hefboom

- Afbouwsubsidies
- Matching van cofinanciering
- Voorfinanciering

Stimuleren van ondernemerschap

Investering

Grondslagen voor verdeling van rijksgeuld aan cultuur

Intrinsiek - betekenis

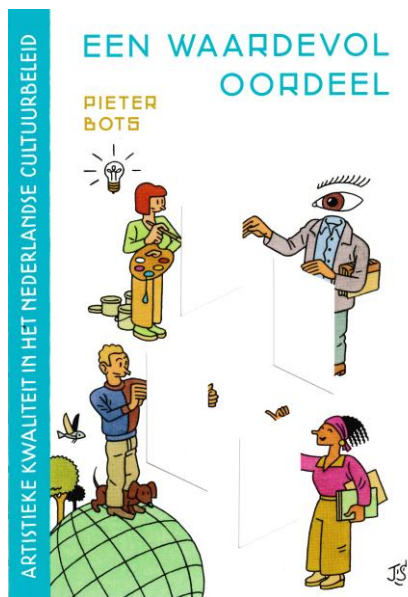
- Cultuur als doel
- Cultuur herwaarderen (WRR)
- Artistiek gedreven

Instrumenteel - waarde

- Cultuur als middel
- Breed waardenperspectief
- Publieke waarde - legitimatie

Institutioneel - praktijk

- Bestaande infrastructuur
- Enkelvoudige functies (OCW)
- Belang van gevestigde orde

Subsidiebedragen

Culturele basisinfrastructuur 2025-2028

Totaalbudget culturele basisinfrastructuur (incl. fondsen): € 497,22 miljoen per jaar.
De bedragen (afgerond) worden weergegeven in miljoenen euro's.

Podiumkunsten				Ontwerp		Regionale Musea en sectorcollecties			
Theater 22,42 9 plekken	Festivals 7,68 9 plekken	Musiekensembles & koren 6,02 7 plekken	Symfonieorkesten 62,09 9 plekken	Ondersteunende instelling 1,82 1 plek	Festival Design 1,39 1 plek	Regionale musea 3,36 12 plekken	Netwerk- of platformfunctie sectorcollecties 1,12 7 plekken	TOTAAL 242,87	
Dans 23,29 5 plekken	Opera 35,99 3 plekken	Jeugdpodiumkunsten 13,05 13 plekken		Future lab design 1,62 2 plekken	Festivals ontwerp, bevindende 1,57 3 plekken	Beheer, behoud en ontwikkeling sectorcollecties 0,56 1 plek		TOTAAL 24,01	
Fonds Podiumkunsten 72,14				Stimuleringsfonds Creatieve Industrie 17,51				TOTAAL 5,03	
Letteren		Film		Beeldende Kunst		Ontwikkeelfunctie		Debat en reflectie	
Ondersteunende instelling 5,34 7 plekken	Festival 0,59 1 plek	Festivals 5,21 6 plekken	Ondersteunende instelling 2,33 1 plek	Presentatie-instellingen 4,01 5 plekken	Postacademische instellingen 5,08 5 plekken	Ontwikkeelfuncties 10,22 16 plekken	Debat en reflectie 0,28 1 plek	TOTAAL 21,54	
Nederlands Letterenfonds 15,01		Nederlands Filmfonds 79,60		Mandorla Fonds 37,14				TOTAAL 10,22	
								TOTAAL 0,28	
Cultuureducatie en cultuurparticipatie				Bovensectorale ondersteunende instellingen					
Bovensectorale instelling amateurkunst en cultuureducatie 5,71 1 plek				Internationaal cultuurbeleid 1,10 1 plek	Onderzoek en statistiek 1,66 1 plek	Onderwijs en financiering 1,88 1 plek	Arbeidsmarkt 1,20 1 plek	Digitaal transitiebeleid 3,47 1 plek	TOTAAL 49,34
Fonds voor Cultuurparticipatie 41,63									TOTAAL 9,51

Fair pay 34,1 Dit bedrag wordt, op basis van de te verschijnen onderzoeksresultaten in het najaar, verwerkt over de budgetten van de bio-instellingen en rijkscultuurfondsen.
Bovenstaande bedragen zijn op loon- en prijspeil 2022. In de definitieve regeling worden de bedragen gehanteerd naar loon- en prijspeil 2023.

berenschot.nl/kunstencultuur